

בלבבי משכן אבנה

נא לשמור על קדושת הגליון

לאנשים שרוצים להתקדם בחיים

נושאים בפרשה

במדבר - מדבר

מדבר נקרא כן מלשון דיבור. ולכן עיקר כח הדבור נתגלה במדברה, והוא עשרת הדברות והשורש לגילוי של עשרת הדברות - הוא גלות מצרים, שורש גלות הדיבור, כנודע משמו של פרעה, פה - רע.

ותחלת גלות מצרים נמנה מלידת יצחק ת' שנה, ואצל יצחק נתגלה גלות הדיבור במש"כ "ויאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו" (בראשית כה, כח). וזהו צד, צד, לשון מיצר. ואין דיבור אלא לשון קשה, דיבר אדוני הארץ איתנו קשות כמ"ש חז"ל. וזהו משורש מדתו של יצחק מדת הדין וכן זיווגו של יצחק רבקה, וכתוב (שם לה, ח) "ותמת דברה מינקת רבקה", ופרש"י שם, "ולפיכך העלימו את יום מותה, שלא יקללו הבריות כרס שיצא ממנו עשו. ובלשון נוסף בחז"ל, יקללו שדים שמשם ינק פיו של עשו. פיו דייקא ינק מדבורה לשון דיבור. וקללה זו יונקת מתוך פיו של עשו עצמו. ציד בפיו. והתיקון לזה

(המשך בעמוד ג')

יציאת לפי ר"ת	יציאת השבת	כניסת השבת	ירושלים
8.49	8.13	6.55	ירושלים
8.51	8.15	7.07	צפת
8.46	8.15	7.11	תל אביב
9.22	8.58	7.50	BROOKLYN
9.20	8.57	7.46	CHICAGO
9.03	8.33	7.31	LOS ANGELES
7.12	6.33	5.41	BEUNOS AIRES
7.44	7.05	6.13	PANAMA
6.43	6.07	5.12	SAO PAULO

סיפור ולקחו

עכשיו אני מת - אח"כ אחזור לחיים

על הפסוק הזה אדם כי ימות באהל - "אין התור" רה נקנית אלא במי שממית עצמו עליה", אמר החפץ חיים דבר פרקטי כל כך. תיבל את דבריו במעשה:

היה יהודי שהחליט "עד כמה אני חייב לעשות לעולם הזה, הבה נכין ג"כ לעולם הבא". נו, מה עושים? הנה, חשב לעצמו "בבית הכנסת הק" רוב מתקיים שיעור בין עשר לשתיים עשרה בבוקר אלך לשם". טוב, מה עושים עם החנות? התחילו הספיקות. "אבל, אני רוצה לדאוג לת" כלית. אני הולך לשיעור!" החליט. זהו. כך עשה. והדבר נמשך שבועות וחודשים ולא נודע שום דבר.

יום אחד אשתו היתה צריכה לדבר איתו בשעה עשר וחצי בבוקר, היא הגיעה לחנות, והוא אינו, "מסתמא היה צריך ללכת רגע" חשבה. דבר נורמלי, ...נו קורה. המתניה שעה ארוכה ואינו חוזר. ממתניה, מחכה חצי שעה, שעה, שעה וחצי - עד שתיים עשרה! והנה הוא הגיע. "איפה היית? לא ידעתי היכן לחפש, ודאגתי כל כך!"

"מה הפירוש, איפה היית? כל יום זה כך - יש כאן ממול בית כנסת, יש שיעור ולומדים תורה מעשר עד שתיים עשרה - אני שם."

היא תפשה את הראש, "וכי יצאת מדעתך, חסר משוגעים אנכי? באמצע היום! תראה מה הולך כאן! הכל חי ותוסס, מרויחים! עושים כסף! ואתה סוגר באמצע?" היא החלה לעשות סק" נדל "וכי ידוע לך כמה קונים היו והלכו בפחי נפש?" צעקה בסערה.

"רגע, רגע", פנה אליה, לא לצעוק, הרגע, יש לי משהו להגיד לך. "נו, בסדר". רצוני לשאול אותך שאלה:

מה היה אם במקום לבוא לכאן בעשר ורבע, היית מקבלת טלפון הביתה כי רחמנא ליצלן בעלך קיבל אירוע, ולקחו אותו לבית החולים... ודאי היית ממחרת לבית החולים - מתרוצצת ממקום למקום, טיפול נמרץ וכו', אחרי חצי שעה מודיעים לך בחוץ ש'ברוך דין האמת', הוא כבר לא חי. וכי גם אז היית נכנסת וצו" עקת לעומתי: "האם מצאת לך זמן עכשיו בא" מצע היום למות, וכי כעת מתים? תעשה את זה בשש, שבע בערב, תראה מה נעשה בחנות עושים כאן כסף!..." היית מבינה כי ה' ישמור - הוא מת! מה אפשר לעשות, הרי אינך חסרת דעה. לכן, מה אפשר לעשות - משעה עשר בבוקר עד שתיים עשרה - אני מת! ("אדם כי ימות", ומה איכפת לך כי בשתיים עשרה אני קם לתחיית המתים...

פלאי פלאים!

המשיך וסיפר: מעשה שהיה! יהודי יקר, ר' דוד גליק ז"ל - היתה לו חנות של 'טפטים' מול איצקוביץ. מידי יום לקראת השיעור (של רבי שמחה קסלר זצ"ל) היה נועל את החנות והולך ללמוד.

והנה ערב אחד, רבע שעה לפני השיעור נכנס אדם ואמר שיש לו כמה עסקאות - רצונו לק" נות כך וכך טפטים שונים (הוא מצפה קירות של מוסד שלם וכו'). "רגע אדוני, יש לי סך הכל רבע שעה, ואני רואה שאתה הולך על גדול, ורבע שעה לא תספיק, אז אני מבקש ממך, תעשה את זה מחר"

(המשך בעמוד ז')

א

שאלה: נאמר שישראל נשאלו אם חפצים בתורה וענו נעשה ונשמע וזכו לשני כתרים. אם כן מדוע נצרך הקב"ה במתן תורה לכפות עליהם הר כגיגית? **תשובה:** בתנחומא (פ' נח) שעל תורה שבכתב שיותר נח ללומדה אמרו נעשה ונשמע. ותורה שבעל פה שנצרך עמל ללומדה עליה כפה הר כגיגית. והתוס' בשבת אמרו - שהיה חשש שמא יחזרו בהם מאמירתם "נעשה ונשמע" ולכן כפה הר כגיגית.

ב

שאלה: בשל"ה הקדוש כתוב כי בחג השבועות דנים את האדם לכמה תורה יזכה בכמות ובאיכות מדוע לא תקנו חז"ל תפילות מיוחדות על כך? **תשובה:** התורה ניתנה במסירות נפש, שעל כל דיבור פרוחה נשמתם, וכן בכל שנה עיקר מדרגת יום זה מסירות נפש של מעלה ממדרגת תפלה.

ג

שאלה: האם מותר לבקש על הצלחה בלימוד התורה לו ולבניו, או שלדינא זה אסור מדין שאלת צרכים, שלא יבוא לכלל צער בבקשתו על הצלחת לימודו ולימוד בניו? **תשובה:** אם זה מדרגתו ובעבורו זה קרוב לפיקוח נפש ויתר על כן, שרי. אם בא לכלל צער, ישמח שמצטער, וזה גופא הופך לשמחה פורתא.

ד

שאלה: לימוד העיון כאשר אני עוסק בהבנת הסברות קשה לי להרגיש שאלו דברי אביי ורבא, הרגשתי היא שאני עוסק בתוך עצמילגלותאתהמחשבותשלי. האם אני צריך לשנות את ההגישה? **תשובה:** באופן זה יש להחדיר שהכל תורת ה', ויש ג' מדרגות: א. תורת ה'. ב. תורת חכמי הדור שאמרו, ומצד כך אמרו בירושלמי שיראה בעל שמועה נגד עיניו. ג. מחשבת עצמו. ויש לעלות מעלה מעלה, ואם קשה לעלות למדרגה ב' יעלה תחילה למדרגה א'.

ה

שאלה: ביחס ללימוד בחג שבועות, מי שלימוד זה מפריע

1 שאלה בסגנון זה נשאלה ע"י ת"ח חשוב, וזה לשונו: לכבוד מו"ר ועט"ר שליט"א

ידועים דברי השל"ה הקדוש שפי' "בעצרת נידונים על פירות האילן", שנידונים על התורה בחג השבועות. ולכאן יפלא מאוד מדוע לא למדונו שאר רבותינו ענין נורא זה. וגם מדוע לא תקנו חז"ל הכנה גדולה לחג השבועות, לפחות כעין שתקנו לקראת ימי הדין של ר"ה ויוה"כ פ', כראוי למי שעומד בדין על התורה שבה תלויה כל העליה הרוחנית שלנו.

ישר כח

לו בסדר לימודיו ביום. האם עדיף ללמוד בלילה יחד עם הציבור משום אל תפרוש מן הציבור, או שהתועלת והער ליה הפרטית שלו עדיפה על חשש זה של פרישה מהציבור? **תשובה:** אם אין ניכר הפרישה ראוי ללמוד לבדו באופן שזה תועלתו. ואם אפשר לו לפחות זמן מועט ילמד עם הציבור. וכן יקשור נפשו בשרש נשמות ישראל ולא ילמד לבדו כפשוטו.

ו

שאלה: עם ישראל בקבלת התורה תקנו את חטא אדם הראשון. מי שלא זכה להתחבר למהלך זה של תיקון חטא אדם הראשון, האם גם אצלו שייך עניין קבלת התורה כמו שהיה אז במעמד הר סיני, כי אם זה עיקר עבודת היום הוא להתחבר לאותו מעמד, א"כ בדורינו כיצד ניתן להתחבר לאותו מעמד, הלוא חסרים לנו את אותם התנאים שהיו לכלל ישראל? **תשובה:** ע"י מסירות נפש בוקעים לשרש מדרגת מתן תורה, כי שרש מדרגת מתן תורה, מסירות נפש, שעל כל דיבור פרוחה נשמתם, כנ"ל.

ז

שאלה: מהו מהות חג השבועות ביחס לנשים ולנערות, והאין אפשר להסביר להן את הקשר שלהן לקבלת התורה. במיוחד שהחלק שלהן הוא רגשי, היאך אפשר להסביר להן ברגש את מהות החג? **תשובה:** א. ויחן ישראל כאיש אחד בלב אחד - אחדות עם כל ישראל. ב. התקשרות לשרש הפנימי ביותר - מאור שבתורה שלמעלה מדעת חכמה ובינה. והוא מדרגת "תורת ה' תמימה". ג. בפועל - מדרגתם מדרגת שירה "תורה איקרי שירה", "וענ תה בי השירה הזאת לעד".

ח

שאלה: מה הרב מציע לעשות בליל שבועות מעבר למה שהרב לימד אותנו שהאדם צריך להכין עצמו. מה סדר הלימוד שהרב מציע? האם לצאת גם להתבודדות? האם ללמוד אותו סדר שיש באותו מקום שהאדם גר או שהוא ילמד לבד? **תשובה:** ללמוד מתוך חיבור עמוק מח ולב, כל אחד לפי חלקו, המקום העמוק ביותר בנפשו, שער החמישיים שבנפש, ביום החמישיים. וכחלק מכך יש גם לגעת בלבד שבנפש, שהוא המקום העמוק ביותר בפרטיות הנפש.

ט

שאלה: האם לעשות מאמץ מיוחד למצוא מקווה? **תשובה:** כן.

נושאים בפרשה

המשך מעמוד א'

לזה אצל דבורה אשה נביאה, אשת לפידות. נביאה, ניב שפתיים, מדרגת דבורה, דיבור דתיקון. וכן אצל יעקב ולבן בלקחו ממנו את הצאן הנראה ברודים. ברד, אותיות דבר. עלמא דתיקון כנודע.

ושורש הקלקול הלז נתגלה בגלות מצרים, גלות הדיבור כנ"ל. ופנים אחד לגלות הדיבור במצרים ביחס הנ"ל, הוא מש"כ (ויקרא כב, י) ויצא בן אשה ישראלית, והוא בן איש מצרי בתוך בני" וינצו במחנה בן הישראלית ואיש הישראלי, ויקב בן האשה הישראלית את השם ויקלל, ויביאו אתו אל משה, ושם אמו שלומית בת דברי למטה דן. בן איש מצרי דייקא. ומהות שמה פרש"י, דהוה פטפטה שלם וילך, שלם עלך, שלם עליכון, מפטפטת בדברים, שואלת בשלום הכל. בת דברי, דברנית היתה, מדברת עם כל אדם לפיך קלקלה. ושורש קלקול זה בעשו גימטריה שלום כמ"ש בעה"ט, וזהו ציד בפיו, ציד של שלום בפיו. ויניקתו מדבורה כנ"ל, הוליד את איש מצרי, ציד, שנתחבר לשלמית בת דברי, כנ"ל. והתולדה הנולדת הופך להיות מקלל משורש הקללה שמקללים את דבורה שינק ממנה.

והנה תחילת הירידה למצרים היה ע"י "ויוסף הורד מצרימה". ודייקא כשהוי נגאל מן הבור ועלה לגדולה, כתיב ביה (בראשית, מא, מ) "אתה תהיה על ביתי, ועל פיך ישק כל עמי". על פיך דייקא. ולכך כתיב שם (מב) ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף, וילבש אותו בגדי שש, וישם רבד זהב על צוארו". וברור שכל זה מקביל למ"ש ביעקב (שם, כז, טו) "ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדול החמודת אשר אתה בבית ותלבש את יעקב". וכנגד כך אצל יוסף "וילבש אותו בגדי שש". וכנגד ואת ערת גדיי העזים הלבשה על ידיו, נאמר אצל יוסף "ויסר פרעה את טבעתו מעל ידו ויתן אותה על יד יוסף". וכנגד "ועל חלקת צואריו". נאמר אצל יוסף וישם רביד על "צואריו". רבד אותיות "דבר", דיבור. משורש "על פיך ישק כל עמי".

וזהו שורש שאלת כח הדיבור ע"י יוסף, ואזי יוצאים למדבר, לשון דיבור כנ"ל. כי בא"י יש גם מעשה, עבודת קרקע. אולם במדבר אין עיקרו מדרגת מעשה, כי יורד מן מן השמים, אלא עיקרו מדרגת דיבור. ומכיון שגאולת מצרים לא היתה שלמה, שהרי "עבר בים צרה", שיצא פסל מיכה עמהם, שורש לקלקול מתן תורה, ע"י שאמרו "אלה אלהיך ישראל" וגו'. ולכך דור המדבר לא הושלם בו כח דיבור דתיקון שלם. וזהו יושלם במהרה בימינו ע"י משיח, הנקרא כן כנודע מלשון "משיח לפי תומו". ואז יתוקן הדבר - דיבור בשלמות.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: מדבר, דיבור, דבר, ברד, דבורה, דברי, רבד. ■ [נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלוך זה]

בס"ד זכינו לברר עד כה את הבעיות העיקריות הנובעות מיסוד המים, אשר עניינם היגררות הנפש אחר דברים הנמצאים מחוצה לה, ואת התיקונים הראויים לכל בעיה ובעיה.

יחידת חומר זו נלקחה מסדרת "ארבעת היסודות - תיקוני הנפש". בסדרה זו מור באים כמו כן, תיקונים עבור הקלקולים הנובעים משאר היסודות, כגון: עצבות ועצלות, תנועתיות יתר, גאוה, כעס, כבוד, בעיות ריכוז וכדו'. ועוד היד נטויה, בעזר ה' יתברך, לבאר בעיות נוספות הנובעות מארבעת היסודות, ואת תיקוניהן.

מכאן ואילך נתחיל בעזר ה' יתברך, סדרה חדשה. סדרה זו נקראת "ארבעת היסודות - הכרת הנפש". עניינה של סדרה זו היא, לתת **דרך מעשית**, סלולה, ברורה ומפורטת, לכניסה אל תוך מעמקי הנפש פנימה - כל אחד לפי דרכו הפרטית.

רק נקדים ונאמר הקדמה חשובה עד למאוד. התכלית היא שהדברים יתקבלו על השכל היטב, ויתיישבו על הלב הדק היטב, והאדם יוכל לאחר מכן לעבוד עם הדב רים בפועל. ולשם כך, נבאר באריכות את מהלך העבודה לפרטי פרטים, ונביא בכל פעם יחידת חומר קטנה. שכן, כל מהלך העבודה של הכרת הנפש, בנוי ותלוי בשני המלכים השולטים באדם - השכל והלב. ומומלץ מאוד שבכל פעם שהאדם לומד את המושגים הללו, שישתדל להבינם היטב ולהתבונן בהם ולהשיבם אל הלב - וכפי שפשוט לו ענייני האכילה והשתיה ושאר צרכי גופו ההכרחיים, כך גם המושגים הללו יהיו פשוטים והכרחיים בתפיסה נפשו.

כמו כן, בכדי שהאדם יוכל להיכנס אל תוך נפשו פנימה ולהכירה ולעבוד איתה, יש להקדים מספר הקדמות חשובות, אשר מהוות אבני יסוד בלתי נפרדות מכל מהלך העבודה המעשית. וכל העבודה המעשית שתבוא לאחר מכן, תלויה בהבנת הקורא את ההקדמות הללו. וגם אם הקורא הנלבב חפץ ומשתוקק לעבוד, ומבקש את נפשו מה עליו לעשות, מוטב לו כי יתאזר בסבלנות, ויסיים בנפשו שהעבודה המעשית בשלב הזה היא, להבין ולהשיב אל הלב את ההקדמות היקרות הללו. שכן, תועלתן מרובה לאין ערוך וכנ"ל. נתחיל בעזר ה' יתברך.

הצורך בהכרת הנפש

שני חלקים עיקריים בעבודת האדם את בוראו

הקב"ה ברא את העולם וברא את האדם, ושם את האדם כאן בעולם, על מנת שהוא יעבוד אותו כפי רצונו יתברך שמו.

באופן כללי ישנם שני חלקים עיקריים, שבהם האדם מחוייב לעבוד את בוראו ולעשות את רצונו.

חלק אחד של העבודה הוא, עבודה מעשית - קיום המצוות בפועל. וברור ופשוט לכל בר דעת, שחלק זה הינו חובה גמורה על כל יהודי באשר הוא יהודי. לצורך קיום החלק הזה, נכתבו כל גדרי הדינים וההלכות בש"ס ובפוסקים, עד ספרי ההלכה המבארים את אופן קיום המצוות לפרטי פרטים. ועל כל איש ואשה מוטל ללמוד את ההלכות ולקיימם, ובזה לעשות את רצונו יתברך שמו.

החלק השני של העבודה, שבו האדם מחוייב לעבוד את בוראו הוא, עבודה נפשית, עבודה פנימית - לעבוד עם הנפש שלו ועם כוחותיה. לכל אדם יש עולם פנימי גדול ורחב מאוד, והוא צריך לעבוד עם העולם הפנימי הזה - עם המוח, עם הלב, עם ההר גשות ועם כל החושים - "כל עצמותי תאמרנה" (תהלים לה, י).

העבודה היא לא רק עם החלק המעשי - החלק החיצוני בקיום מצוות עשה, או בהעדר עשיית מצוות לא תעשה. אלא כמו שיש עבודה של עולם המעשה, כך יש עבודה של העולם הפנימי. וכשם שיש חיוב גמור על האדם לקיים את המצוות בפועל ולהישמר מן העבירות, כך יש חיוב גמור על האדם לעבוד את בוראו מתוך העולם הפנימי שלו.

המשך יבוא, בעזר ה' יתברך, בפעם הבאה. ■ [מתוך סדרת "ארבעת היסודות - הכרת הנפש" פרק א']

מן הנלמד מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

ד' שמות לרגל שלאחר ספירת העומר

[א] יום החמישים לספירת העומר הוא כידוע רגל, ויש לו ארבעה שמות. השם הראשון של הרגל הוא חג הקציר (משפטים כ"ג ט"ז), "וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה", על שם קציר החיטים לקרבן שתי הלחם שמביאים ביום החמישים. השם השני של הרגל הוא חג השבועות (כי תשא ל"ד כ"ב), "וחג שבועות תעשה לך ביכורי קציר חיטים". השם השלישי של הרגל הוא יום הביכורים (פנחס כ"ח כ"ו), "וביום הביכורים בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם". שלשת שמות אלו נמצאים בתורה. ישנו שם רביעי לרגל, עצרת, שהוא מדרבנן (ע"י משנה ר"ה ט"ז א', ובעוד מקומות רבו מספור), אמנם יום שמיני דסוכות ויום שביעי דפסח נקראו עצרת בתורה (אמור כ"ג ל"ו, ראה ט"ז ח'). עצרת, הוא מלשון עצירה, סיום. כמו ששמיני עצרת הוא סיומו של חג הסוכות, כך עצרת הוא סיומו של פסח, ומ"ט ימי הספירה הם מעין חול המועד (ע"י רמב"ן על אמור כ"ג ל"ו). גם השם חג השבועות מצביע על סיום ולא על התחלה, דהיינו החג שלאחר ספירת העומר של שבועת השבועות. משא"כ השמות חג הקציר ויום הביכורים מצביעים על התחלה וראשית, דהיינו על קרבן שתי הלחם שהוא הקרבן הראשון שמביאים אותו מן החיטה החדשה, דהיינו הוא הקרבן המתיר את החדש במקדש (מנחות ס"ח א'), בעוד שהעומר מתיר חדש בגבולין (שם). ולכן נקראים שתי הלחם ביכורי קציר חיטים, כי ביכור הוא מלשון בכור, ובכור הוא ראשון וראשית. עולה א"כ שישנם שני שמות לרגל שהם במהלך של סוף, חג השבועות ועצרת, וישנם שני שמות לרגל שהם במהלך של ראשית, חג הקציר ויום הביכורים.

האם ביכורים הם ראשית

[ב] והנה מלבד שני הלחם ישנם עוד ביכורים, כפי שמבואר בריש פרשת כי תבוא, ובמשניות דביכורים, כגון (פ"ג מ"א), "כיצד מפרישין הבכורים, יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה,

לחזור ולקרוא שם ביכורים בתלוש, אינו חולק על קריאת שם ביכורים במחובר. דין נוסף הוא שעושה אדם כל שדהו ביכורים, משא"כ בתרומה ומעשר ישנו דין שיהיו שייריה ניכרים, דאסור לעשות כל השדה תרומה או מעשר. דין שלישי אומרת המשנה (פ"ב מ"ד) שחייב באחריותם. ומבואר לעיל (פ"א מ"ח) שאם הפריש ביכורים ונתקלקלו או נאבדו, מביא אחרים תחתיהם ואינו קורא. משא"כ בתרומה ובמעשר לאחר שהפריש תרומה או מעשר ונתקלקלו וכדו', אינו חייב באחריותם. והנה המתבונן בדין השלישי, מתעוררת בלבו תמיהה. אם קרא שם ביכורים לפרי, ואח"כ נתקלקל הפרי, התינוח שיש כאן חיוב ממוני לשבט הכהונה להביא פרי אחר, אבל הכיצד ייקרא שם ביכורים על הפרי האחר. הרי זה דומה לאדם שנולד בכור לבהמתו ומת הבכור, וכי יעלה על הדעת שיתן את הולד הבא לכהן, הרי הולד הבא אינו בכור. וכן מתעוררת אותה תמיהה מהדין שעושה אדם כל שדהו ביכורים. דהרי פשוט שלא שייך לתת דין ראשית לכל תבואתו. ובפרט שבב"ב (פ"ב א') אוסרת הגמרא לקרוא פסוקי ביכורים על ביכורי ספק, אפילו יקראם כפסוקי תורה בעלמא, משום דמיחזי כשיקרא, והרי כאן אין לך מיחזי כשיקרא גדול ממי שקורא לכל שדהו ביכורים.

תוספת ביכורים ועיטור ביכורים

[ד] אם כן ע"כ שישנו כאן יסוד גדול שחלות שם ביכורים הוא גם על פירות שאין בהם דין ראשית. אבל מאידך הרי הוקשו חלה ביכורים ותרומה לענין שכולם איקרו תרומה (מעילה ט"ו ב'), א"כ ישנו דין ראשית גם בביכורים כפי שיש בחלה ותרומה. וצריך לומר שעומק גדר דין הביכורים הוא לגלות את הראשית בכל. ודאי שבתחילה ישנו ראשית בפועל, "יורד לתוך שדהו רואה תאנה שביכרה אשכול שביכר רימון שביכר קושר גמי ואומר הרי אלו ביכורים", זו ראשית בפועל. אבל הדין הוא שאפשר שיתפס שט דין הביכורים מהראשית בלי גבול, אפילו רוצה לעשות כל שדהו ביכורים, ואפילו אבדו הביכורים ומביא אחרים במקומם. א"כ גדר

(המשך בעמוד ה')

אשכול שבכר, רמון שבכר, קושרו בגמי, ואומר, הרי אלו בכורים". ודוקא ממינים אלו כי ביכורים מביאים משבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל (בכורים פ"א מ"ג). אמנם רש"י בנחמיה (י' ל"ו), פירש שמדרבנן דין ביכורים הוא בכל הפירות. וע"י בחידושי הר"ן (חולין ק"כ ב' ד"ה מינה) שסובר שלהביא ביכורים מז' מינים הוא חובה, ומשאר הפירות הוא רשות. אבל בירושלמי (בכורים פ"א ה"ג דף ג' א') כתוב שאם הפריש ביכורים חוץ מז' מינים לא קדשו, וכן פסק הרמב"ם (ביכורים פ"ב ה"ב, וע"י בדרך אמונה שם). ולגבי זמן הבאתם כתוב במשנה (שם) דאין מביאים ביכורים קודם לעצרת. ואם אפשר להביא ביכורים אלו בעצרת עצמה, ע"י מנחת חינוך (מצוה י"ח אות ג' ומצוה צ"א אות י') שמביא שיטות שמותר בתנאים מסוימים, וע"י גם בדרך אמונה (ביכורים פ"ב ה"ו). אבל בכל מקרה א"א להביא ביכורים קודם שתי הלחם, כפי שמפורש במנחות (פ"ד ב'). אם כן צריך להבין, עד כמה ששתי הלחם הם ראשית לביכורים, הכיצד נקראים גם שאר הביכורים בשם ביכורים שפירושו ראשית, הרי למעשה הם שניים ואינם ביכורים. ובפרט קשה, איך אפשר לקרוא לביכורי חיטים שמביא יחיד בשם ביכורים, הרי הקדימוהו שני הלחם שגם הם ביכורי חיטים. והנה ודאי שפשוטות הכוונה היא שהשם ביכורים מתייחס לפירות של היחיד עצמו, דביחס אליו ראשית התבואה היא ביכורים. אמנם ביחס להקרבה בודאי שאינם ביכורים.

יש שם ביכורים גם כשאין ראשית

[ג] אבל נתבונן עמוק יותר. הנה בפ"ב דביכורים ישנם כמה משניות המביאות סוגי דינים השייכים לביכורים ולתרומה ולמעשר אבל ישנם רק באחד או בשתיים מהם בלבד ולא בשאר, כגון דינים שישנם בתרומה ואינם במעשר וביכורים. והנה במשנה ד' אומרת המשנה שהביכורים נקנים במחובר לקרקע משא"כ תרומה ומעשר הם דוקא בתלוש. דהרי הקושר גמי וקורא הרי אלו ביכורים, עושה כן במחובר. ואפילו רבי שמעון (פ"ג מ"א) שמצריך

הביכורים הוא לגלות שהכל הוא ראשית. ומת־גלה יסוד זה גם במשניות (פ"ג מ"ט ומ"י), "רבי שמעון בן ננס אומר מעטרין את הבכורים חוץ משבעת המינים. רבי עקיבא אומר אין מעטרין את הבכורים אלא משבעת המינים. רבי שמעון אומר, שלש מדות בבכורים, הבכורים, ותוספת הבכורים, ועטור הבכורים. תוספת הבכורים מין במינו. ועטור הבכורים מין בשאינו מינו." ע"י בברטנורא שתוספת ביכורים היינו מאלו שלא קשר עליהם גמי, ודוקא מאותו מין. ועיטור הוא דוקא ממין אחר. אבל בירושלמי כאן מובא עוד פירוש שעוטור הוא מה שתלוי מחוץ לסל, בעוד שהבכורים ותוספת ביכורים הם בתוך הסל. והנה הרמב"ם פסק (ע"י בכורים פ"ב הי"ח ופ"ג ה"ז), שבין תוספת ביכורים ובין עיטור ביכורים הוא רק משבעת המינים ומאר"י, ולכן דינם כביכורים לכל דבר, ולא שנא אם העיטור מאותו מין או ממין אחר. ונראה שפירש עיטור ביכורים כירושלמי. וע"י באחרונים (תפא"י בועז דמאי פ"א מ"ג, ותוס' רע"א שם) שדנו האם תוספת ביכורים הוא ממש כביכורים ופטור ממעשר, או שמא חייב במעשר ואינו ממש כביכורים, כדמשמע במשנה, וכן משמע ברמב"ם במעשר פ"ג הי"ד, בסתירה לביכורים פ"ב הי"ח. אבל עכ"פ הפשטות לפי התוספתא פ"ב אות ט' המובאת בחלקה בירושלמי, וכן הפשטות ברמב"ם בבכורים (פ"ב הי"ח), היא שכל תוספת ביכורים ועיטור ביכורים, אם הוא משבעת המינים ובא מאר"י, אזי דינו כביכורים לכל דבר. ומה שכתוב במשנה שתוספת ביכורים פטור מדמאי, ה"ה שפטור גם ממעשר ודאי, כדמשמע בתוספתא הנ"ל, ומובא בירושלמי. ומה שכתוב במשנה שעוטור ביכורים חייב בדמאי, היינו בביכורים שלא משבעת המינים, ודברי רבי שמעון הם וכשיטת רבי שמעון בן ננס, ולא כרבי עקיבא שהלכה כמותו (כך פירש הרמב"ם בפיה"מ וגרס במשנה ט' רבי שמעון בסתם, וכן גרס התיו"ט). ורואים מכאן שיש דין בכורים גם כשאינו ראשית, כגון בתוספת ביכורים ועיטור ביכורים, דכח הראשית מתפשט לעשות הכל כראשית. ואפילו לשיטת רבי שמעון, שמתיר בעיטור ביכורים להביא

והנה במשנה (פ"א מ"ט) כתוב שאדם קורא פעם אחת, אפילו הביא ביכורים מכמה מינים, והירור שלמי (ה' ב') מבאר "הגדתי היום, פעם אחת הוא מגיד ואינו מגיד פעם שניה". ועד"ז דורש גם הספרי על הפסוק (מובא ברש"י). עומק הדבר, דהקריאה היא משורש "משה ידבר והאלקים יענו בקול", ולכן גם בקריאה יש דין של ראשון, ולכן קוראים פעם אחת. הרי שבסוגית ביכורים ישנו צירוף, קולו של הקב"ה המולבש בקול האדם, ולכן הקול של האדם נקרא ראשון. וזה כפי שבארנו שענין הביכורים הוא לגלות את הראשית במקום שאין ראשית.

הכהן אשר יהיה בימים ההם

[ו] ועוד דורש הספרי (מובא ברש"י) ברישא דאותו פסוק "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם", אין לך אלא כהן שהוא בימיו. והרמב"ן על הפסוק מקשה, בשלמא בעניני הוראה צריך לומר זאת, ולא נתחמק בטענה שחכמים אחרונים אינם חכמים כראשונים, אבל לעניני הקרבה, פשיטא שאין לך אלא כהן שבאותו זמן, ומאי קמ"ל, ותירץ שקרוב ונתרחק כשר, ע"ש. ונראה שע"ד הפנימיות, טובא קמ"ל. דהרי הדין שמביאים הביכורים לכהונה, נאמר מאותו דין של "וקדשתו, לכל דבר שבקדושה, לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה ראשון" (גי' טין נ"ט ב'), כל זה מדין הראשון שבכהן. אבל עד כמה שהוא כהן שאינו בעל מדרגה, הו"א שאינו כלי לאותו ראשון. דהרי כהנים שלוחי דרחמנא נא נינהו (יומא י"ט א'), ויד השליח כיד המשלח. אבל עד כמה שהכהן אינו בעל מדרגה הו"א שקולו של ה' אינו נשמע שם, ואינו מתגלה דרכו הקב"ה. לכן צריכה התורה לחדש "ובאת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם", שגם דרכו יתגלה נקודת הראשון של הקב"ה, ולכן אפשר וחייב להביא אליו את הביכורים, כי כח הביכורים הוא לגלות את הראשית גם במקום שאין ראשית.

המביא דורון לת"ח כאילו מקריב ביכורים

[ז] והנה איתא בגמרא (כתובות ק"ה ב'), "כל המביא דורון לתלמיד חכם כאילו מקריב ביכור"

שלא משבעת המינים, ואין להם דין ביכורים ממש, דחייבים בדמאי, מכל מקום שם ביכורים עליהם, וכלפי דינים מסויימים נקראים ביכורים. ועומק הדבר שמתגלה דין ראשית לא רק באותו מין, אלא גם במינים אחרים ואפילו שלא משבעת המינים. וכן עולה לפי שיטת רש"י והר"ן שהזכרנו לעיל ששייך להחיל דין ביכורים ממש (ולא מדין תוספת או עיטור) על פירות שאינם משבעת המינים, שאפשר לגלות שגם שאר פירות שבעצמם הם לא ראשית נתגלה בהם דין של ראשית. עתה נבין מדוע שני הלחם קודמים לביכורים. כי כל ענינם של הביכורים הוא לגלות את הראשית גם במה שהוא אינו ממש ראשית. ובעומק, שורש הדבר נגלה בשתי הלחם גופא, דהיינו, הלחם השני הוא שורש הביכורים, ולכן יש שני לחם ולא רק אחד.

בקריאה יש דין ראשון

[ח] והנה מצות הביכורים מתחלקת באופן כללי לשתי מצוות. האחת, מצות הפרשת הביכורים והבאתם למקדש, והיא מצוה צ"א בחינוך. והשניה היא קריאה על הביכורים, כפי שכתוב "וענית ואמרת לפני ה' אלוקיך ארמי אובד אבי וכו'" (כי תבוא כ"ו ה'), והיא מצוה תר"ו בחינוך. במשנה בסוטה (ל"ב א') כתוב שמקרא ביכורים הוא דוקא בלשון הקודש. ובגמרא (ל"ג א') מבארת דילפינן "וענית" מ"וענו הלויים" (כי תבוא כ"ז י"ד) שבברכות והקללות בהר גריזים והר עיבל. וילפינן שברכות וקללות הלויים הם בלשה"ק בגז"ש קול קול ממש. כתוב בלויים קול רם (שם), וכתוב יתרו י"ט י"ט, "משה ידבר והאלקים יענו בקול" במעמד הר סיני. והתורה ניתנה בלשה"ק (רש"י בסוטה). וכן כתוב על מעמד הר סיני (ואתחנן ה' י"ט) "דיבר ה' וכו' קול גדול ולא יסף", דהיינו קול שאינו פוסק, לא כקול בשר ודם שצריכים להפסיק בדיבורם כדי נשימה. שרש הילפותא של ה"וענית ואמרת" מגיע משני קולות, קול של "משה ידבר", וקול שני "והאלוקים יענו בקול". על הקב"ה נאמר "אני ראשון ואני אחרון ומבלעדי אין אלוקים" (ישעיה מ"ד ו'), וא"כ הקב"ה ראשון. ומשה הרי שכונה מדברת מתוך גרונו (זוהר ח"ג פנחס רל"ב א'), א"כ גם קולו של משה יש בו דין של ראשון.

רים". ויש לבאר זאת ע"פ גמרא אחרת בכתובות (ק"א ב'), "כל המשתמש באור תורה, אור תורה מחייהו, וכל שאין משתמש באור תורה, אין אור תורה מחייהו", וא"כ עמי הארץ אין להם תחיית מתים. אמנם תקנתם להדבק בה"א, והאפשר, והרי הוא אש אוכלה, "אלא כל המשיא בתו לת"ח והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים וכו' מעלה עליו הכתוב כאילו מתדבק בשכינה". א"כ ע"י צירוף לת"ח, הוא זוכה לתחיה"מ. וזה הוא עומק המביא דורון לת"ח, היינו כדי שאור התורה של הת"ח יתגלה בו. וזה בדיוק ענין הביכורים. דהנה איתא בתנא דבי אליהו (פרק י"ד), "שני דברים יש בעולם וכו' ואלו הן תורה וישראל. דרכן של בני אדם אומרים התורה קדמה שנאמר (משלי ח) ה' קנני ראשית דרכו וגו' אבל אני אומר יש ראל קדמו שנאמר (ירמיה ב) קודש ישראל לה' ראשית תבואתה וכו' אלמלא הם ישראל לא נברא העולם ונחרב העולם". ת"ח הוא בחינת תורה, ועמי הארץ הם בחינת ישראל. וכאשר יעשו עצמם בחינת ביכורים, ויתנו דורון לת"ח, אזי הראשית של התלמיד חכם מתגלה בהם, זהו דין הביכורים שבאים לגלות את הראשית במ"קום שאין שם בפשטות ראשית. אבל הת"ח הוא למעלה מביכורים.

עטרה של זית בראש השור

[ח] הנה במשנה (פ"ג מ"ג) כתוב שכאשר עלו מביאי הביכורים לירושלים היה שור הולך לפניהם וקרניו מצופות זהב ועטרה של זית בראשו. הברטנורא מביא שני פירושים למה דוקא מזית, האחת שהוא הקרוב ביותר לארץ בתרא בפסוק (עקב ח' ח') "ארץ חטה וכו' ארץ זית שמן וכו'" (אבל לארץ קמא הקרוב ביותר הוא החטה שאינו אילן). וטעם שני, שמכל שבעת המינים, אילנו ועליו הם היפים ביותר. עומק הטעם הראשון, שמחד זית הוא ראשון ביחס לארץ בתרא, אבל ביחס לארץ קמא אינו ראשון אלא שיש. א"כ מתגלה כאן היסוד שגם מה שהוא שיש הוא בעצם ראשון. אלא שכאשר ישנו ראשון שהוא ראשון ממש שהוא החיטה, אז הראשון ממש בודאי קודם. אבל כאשר אין את הראשון ממש, אז מה שקרוב לארץ בתרא נעשה ראשון, כי מתגלה בו דין של ראשון, מפני

שהוא קרוב לנקודת היניקה שלו. א"כ שוב חזינו שכל ענין הביכורים הוא לגלות את הראשית גם במקום שאיננו נגלה על פני השטח שהוא ראשית. עטרה היא תמיד מעל, זה השרש, זה הראשית העליונה של עטרה של זית בראשו. זהו סוד הביכורים.

שיטת רבי שמעון ורבי יהודה

[ט] הזכרנו לעיל את שיטת רבי שמעון (פ"ג מ"א) שצריך לחזור ולקרוא שם ביכורים על הביכורים לאחר שנתלשו. לכאורה לא פליג ר"ש על ת"ק שצריך לקרוא להם שם ביכורים במחובר, רק בא להוסיף דין בתלוש. והנה לדעת ת"ק, דין הביכורים הוא דין ראשית, וראשיתו היינו במקום גידולו. ולאחר תלישתו כבר אינו במקום ראשיתו. אבל לדעת רבי שמעון השם ביכורים הוא גם לאחר שהפרי התרחק משורשו. שם הביכורים הראשון הוא מדין חיטה הקרובה לארץ קמא, שהוא באמת ראשון. אבל שם הביכורים השני הוא מדין זית הקרוב לארץ בתרא, וענין קביעת שם ביכורים בתלוש הוא לגלות את הראשית גם במקום שעל פני השטח איננו בראשית. והנה גם שיטת רבי יהודה במשניות באה לגלות את אותו היסוד. לדוגמא, המשנה הראשונה במסכת מבארת מי מביא וקורא (כבר בארנו לעיל שהבאה וקריאה אלו שתי מצוות נפרדות), ומי מביא ואינו קורא, ומי אינו מביא כלל. אבל פשוט שאין מי שקורא ואינו מביא. והנה הנוטע לתוך שלו והבריך לתוך של יחיד וכו' אינו מביא לכ"ע, מפני שאין כל הגידולים מאדמתו. אבל אם נטע בשלו והבריך בשלו, רק שדרך שאינה שלו עוברת בין הנטיעה ל"חור, בזה נחלקו, שלת"ק עדיין אינו מביא, ולרבי יהודה כזה מביא. עומק שיטת ת"ק שמכיון שב"כורים הוא דין דראשית, חייב להיות שהראשית תבקע עד הסוף, וכאשר אין רציפות באדמה, אזי חסר בראשית. משא"כ לשיטת רבי יהודה אפשר גם בדילוג, ולכן יכול להביא (אמנם לא לקרוא) ביכורים כי סוף סוף הפירות הם מאד מתו, ויש על זה שם ראשית. בעומק מחלוקת זאת תהיה גם בהקדמת ברכות משבעת המינים. לת"ק הזית אינו ראשון כלל, אלא ששי, ומקור ראשיתו אינו מארץ בתרא, אלא מהחיטה, והגי-

לוי בראשית עובר מחיטה לשעורה וכו' עד שמ"ג יע לזית ברציפות וללא דילוג. משא"כ לשיטת רבי יהודה יש כאן דילוג מחיטה לזית, או מארץ קמא לארץ בתרא.

האם גר מביא בכורים

[י] נתבונן עתה במשנה נוספת (פ"א מ"ד), "הגר מביא ואינו קורא, שאינו יכול לומר אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו". הירושלמי על המשנה (דף ג' ב') מביא ברייתא "תני בשם רבי יהודה, גר עצמו מביא וקורא, מה טעם, כי אב המון גוים נתתיך". וכך פסק הרמב"ם (פ"ד ה"ג), מחמת שהוא בנו של אברהם אבינו שהוא אב לכל הגרים הנכנסים תחת כנפי השכינה. א"כ ישראל שקורא "לאבותינו", כוונתו לאביו וסבו ואבי סבו עד עד אברהם יצחק ויעקב. אבל הגר כאשר קורא "לאבותינו" מדלג ישירות לאברהם אבינו. א"כ ת"ק סובר שכח הראשית מתגלה על ידי השתלשלות ורציפות מדור לדור, וא"א לדלג, ולכן גר מופקע מביכורים. אבל לרבי יהודה אפשר לדלג, כמו שמדלגים מחיטה לזית.

[יא] נתבונן בעוד משנה (פ"א מ"ו). איתא התם מחלוקת ביבש המעיין שהאילן חי ממנו, או שנקצץ האילן, ואח"כ נתן שם בכורים לפירות האילן שקצץ כאשר האילן עדיין היה חי (וצ"ל שלא נתן שם ביכורים במחובר). לת"ק מביא ואינו קורא, ולרבי יהודה מביא וקורא. חלק משנה זו מובא גם בברכות (מ' א'). לפי פירוש רש"י שם המחלוקת היא שלת"ק בגלל שאין אילן כאילו אין קרקע ואינו יכול לומר "האדמה אשר נתת לי", משא"כ לר"י מכיון שהקרקע נמצאת, יכול לומר "האדמה אשר נתת לי". א"כ לת"ק חסר כאן בשלשלת. בתחילה היה קרקע ועליו אילן חי ועליו פירות. כאשר יבש המעיין או נקצץ האילן נפסק סדר ההשתלשלות. אבל לרבי יהודה הרי יש כאן ראשית ביכורי אדמתך, דהיינו נשארו הפירות, וסוף כל סוף יש כאן גי' לוי של ראשית בדילוג. א"כ נקודת הסוגיא של ביכורים היא לגלות את הראשית מה שעל פני השטח לא נראה ראשית. ובעומק ישנם כאן שני מהלכים. גילוי הראשית בהשתלשלות רצוף פה, מראשית עד אחרית, או גילוי הראשית גם בכח הדילוג. ■ מסדרת שיעורים של סוגיות בפרשה

שאלה:

שלום וברכה!! ראשית כל תודה רבה על העלון הנפלא, אני מקבל אותו כל שבוע ומחכים על ידו בהרבה תחומים, ישר כוח!!!
 רציתי ליטול עצה מן הרב בעניין חינוך בקשר לבני בן החמש.
 ב"ה זכינו לבן, שיש לו הרבה מעלות רק שבשנה האחרונה משהו בהתנהגות שלו השתנה. (יש לנו שלשה ילדים הוא השני בין שני בנות).
 בהתחלה הרגשנו שהוא מאוד תחרותי בכל התחומים, התחיל מהקימה בבוקר הלבשה... עד המקלחת בלילה, בכל דבר רוצה להיות ראשון לקבל ראשון לקבל הכי גדול... הדברים הגיעו עד כדי צרחות והשתוללויות.
 בהתחלה הערנו לו על כך, אחרי התייעצות ביני לבין אשתי החלטנו שאנחנו לא מתרגשים מההתנהגות שלו. זה ממש עבד אומנם התחרות המשיכה אבל ההשתוללויות לא.
 אלא שבסוף שנת הלימודים (אנחנו בחו"ל אז באזור חנוכה הוא סוף שנת הלימודים והוא כבר בן חמש עולה לגן חובה), קיבלנו דיווח מהגן שהחצי שנה האחרונה הוא לא התנהג טוב, הדיווח היה ממש זהה להתנהגותו בבית רוצה להיות ראשון בכל דבר... רק שבגן רב עם יותר ילדים והשתולל יותר, לפעמים עד כדי להרים שולחן או כיסא ולאיים על איזה ילד מרוב כעס.
 שנת הלימודים התחילה ושוב אנו מקבלים את הדיווחים האלו, וגם בבית ההתנהגות שלו עם שתי האחיות שלו לא בכי טוב, על דברים פעוטים הוא כועס וצועק ומכה...
 נשמח לקבל עצה איך לעזור לו ולעזור לעצמינו.

תודה רבה!!!

תשובה:

- יש להתבונן מה סיבת השינוי ולטפל בסיבת השינוי.
- להרבות באהבה, חיבוקים ועוד סוגים של גילוי אהבה.
- ליצור אוירה של הומור עמו באיזון הנכון וע"י זה מפשיר את האוירה.
- מחד סמכות הורות, ומאידך קשר חברי - וכן נהג החפץ חיים עם בניו.

שאלה:

מה היחס הנכון בין שכל לרגש - רוחנית ומעשית?
 כמה ביום הרגש צריך לבוא לידי ביטוי? כיצד הוא לא יפגע בהנהגת השכל?

תשובה:

שכל כמעט בכל עת, ורגש שקט כמעט בכל עת, ברצוא ושוב, שכל ורגש, וחוזר חלילה. כל זה למי שהשכל והרגש גלויים ומבוררים אצלו. באם לאו, תלוי במדרגתו. ויתר על כן, תלוי בשורשו. רגש מתפעל כפי הצורך להתנערות מן החומר אולם שלא יבער יתר על המידה לטשטש את השכל וכן ביחס ל'רוחנית ומעשית' תלוי במדרגתו.

שאלה:

האם טוב לשמוע שירי נשמה שקטים? או שזה נותן תחושה של קרבת ה' בלי עמל והתחושה מזויפת?
 האם זה לא עושה את האדם יותר מידי רגשי, ועל ידי כך העמל תורה יקטן, הוא פחות יוכל להתמיד במטרותיו וכדומה?

אם זה טוב אז כמה לשמוע? לייחד לזה זמן או כל פעם ש"מתחשק לי?"

תשובה:

כן, מאוזן עם עמל קבוע ומיוסד. ובכל עת לראות שהתשוקה והחיבור לשכל חזקים ואין שובע ומנוחה מן טוב טעם שברגש בלבד.
 שיעור השמיעה זמן קבוע, וכן פעמים שנצרך בנפש, אולם מתוך השהייה, והתבוננות שאינו חשק חיצוני.

שאלה: בנוסף לתשובות אשמח אם הרב יפנה לספרים המאריכים בעניין.

תשובה: איני מכיר ספר מסודר בנושא.

סיפור ולקחו

(המשך מעמוד א')

"לא! לא! תן לי" התחנן, לא שמע להפצרותיו והתחיל את הביזנעס. הוא הוריד לעצמו גלילים, ומיד היה נראה כי אכן הוא קנין רציני, הוא עתיד לרכוש 'חתיכה הראויה להתכבד'... טוב, השעה התקרבה.

"אתה זוכר מה אמרתי לך - בשבע אני סוגר!" אמר לו ר' דוד.

"מה אתה מאיץ בי סתם, זו קניה דחופה, תעזוב אותי".

"אני סוגר!" הכריז ר' דוד.

"הקונה עלה שוב למעלה והוריד סליל, בחר חמישים מטר ועוד צבע אחר, אני זקוק לעוד כמה צבעים".

השבע שבע הגיע: "אדוני, אני סוגר את החנות!".

"רגע, מה אתה עושה לי! בשום אופן!"

"טוב, אתה יודע מה, אני רואה כי רק לבחור גוונים וצבעים יקח לו עוד שעה, א"כ, לא איכפת לי, קח את המפתח תישאר בחנות תעשה כבתוך שלך, תבדוק, תמדוד ואני אשוב עוד שעה וחצי, כי לשיעור אני הולך בכל מחיר! לשיעור של הרב שלי".

"מה פתאום אתה נותן לי מפתח?!" (הוא הרי לא מכיר אותו כלל) הביט עליו בצורה משונה "אתה הולך לה- שאיר בידי את המפתח?!" (הרי אפשר לרוקן את כל החנות וישאר בשן ועין). אך ר' דוד כבר בדרך החוצה הושיט לו את המפתח.

ר' דוד יוצא, עולה על האופנים בדרכו לנסוע.

כאשר עלה לאופנים, האיש דילג אחריו.

"הלו, רגע אחד!" קרא.

"אין רגע, אני נוסע זהו".

"לא רק רגע על השעון",

"טוב, מה אתה רוצה?"

"אני לא קונה שום דבר, אני מ'מס הכנסה' לביקורת לב- דוק את נאמנותך, "אני רוצה להגיד לך, אדם שבשביל לא להפסיד שיעור מוכן להסתכן כל כך, לוותר כל כך, וגם לתת מפתח, אין לך היום שום ביקורת, הכל חלק. כל הכבוד לך!" מעשה שהיה! "אדם כי ימות באהלו!" ■

בברכת שבת שלום, העורך

כיצד נחנך ילדינו לאמונה בו יתברך שמו

אברהם אבינו ע"ה ראש לכל המאמינים

יש מנהג ישראל בערב חודש סיוון להגיד את תפילת השל"ה על הבנים, על אברהם אבינו נאמר, לְמַעַן אֲשֶׁר יִצְנֶה אֶת בְּנָיו וְאֶת בֵּיתוֹ אַחֲרָיו וְשָׁמְרוּ דְרָגָה לְעֲשׂוֹת צְדָקָה וּמִשְׁפָּט (בראשית יח ט) לאחר מכן כתוב על אברהם "וְהָאֱמֹן בְּה' וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה" (בראשית טו ו) אברהם אבינו נוקר ראש למאמינים (פסיקתא זוטרית על שה"ש ד' ח), ראש לכל המאמינים.

ננסה קצת להתבונן להבין מה זה המושג שנקרא אמונה, לפי זה להבין מדוע אברהם נקרא ראש למאמינים ובעזר ה' לפי זה להבין למעשה, איך אנחנו משרישים אמונה אצלנו בבני הבית.

מהו הפירוש של המילה אמונה בלשון הקודש?

במגילת אסתר (ב' ז) אנחנו קוראים על מרד-כי "וַיְהִי אִמּוֹן אֶת הַדָּסָה" ביאור המילה אִמּוֹן זה מגדל, אמונה נקראת אמונה מלשון אם, אמא, "וַיְהִי אִמּוֹן אֶת הַדָּסָה... כִּי אִין לָהּ אֵב נְאֻם..." ומרד-דכי היה לה גם לאב וגם לאם זו הכוונה אִמּוֹן אֶת הַדָּסָה, שגידל אותה במקום אמא.

מה הדבר הראשון שכל תינוק שנולד מאמין בו? הדבר הראשון בדרך כלל הוא האמונה באמו, שהיא באמת תגדל אותו ותזון אותו ותדאג לו. אם הוא לא יאמין באמו אז הוא לא יאכל וימות.

אם כן, האמונה נקראת אמונה מלשון אם והדבר הראשון של אחד מאיתנו מאמין בו, זה באמו.

האם לאברהם אבינו היה אמונה שלימה באמא שלו? אברהם אבינו נצטווה "לָךְ לָךְ מֵאֲרֻכָּה וּמִמּוֹלֶדֶתָּהּ וּמִבֵּית אֲבִיךָ..." (בראשית יב' א), הוא מתנתק מהבית של ההורים שלו, וזה מה שנאמר באברהם אבינו וְהָאֱמֹן בְּה' וַיִּחְשְׁבֶהָ לוֹ צְדָקָה", כי אצל אברהם אבינו, האמונה הראשונה לא היתה שלימה, שאף שמתחילה היתה קיימת אולם לא הושלמה, שהרי נתנתק ממנה. אמונה זו באמא הפרטית השרשה של כח האמונה בנפש שמ-כחה האדם יאמין אח"כ בגילויי בבורא עולם. וזהו החידוש של אברהם אבינו, שאף שאמונתו באמו לא נשלמה כראוי מ"מ האמין בה', וזהו ויחשבה לו לצדקה.

אמונה באמא

במשך החיים אנחנו מאמינים כביכול בהרבה מאוד דברים, אבל הדבר הראשון שאנחנו מאמינים בו, זה האמא.

למה הקב"ה עשה את זה באופן כזה שמשעה שהאדם נולד, מיד יש לו אמונה באם? בוודאי שהתכלית של האמונה היא להאמין בקב"ה! אבל מה הכלי? מה הדרך? מה המשל? מכוח מה יהיה לאדם כוח להאמין?

אלא הקב"ה ברא אותו באופן כזה שמיד שהוא נולד יש לו אמונה באם, על ידי כך הוא קונה אמונה, ומכוח כך הוא יוכל לאחר מכן להאמין בקב"ה.

לפי זה יש להבין ברור מאוד, האמונה שאנחנו נו מאמינים בקב"ה, היא באה מכוח האמונה שאנחנו מאמינים באם שלנו ועל ידי כך אנחנו יכולים לגדול לאט לאט ולהגיע לאמונת ה', אם האמונה באם חסרה, יהיה קשה מאוד להגיע לאמונה בקב"ה. וזהו חידושו של אברהם אבינו, כמו שנתבאר לעיל.

"שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אֲבִיךָ וְאֵל תַּטֵּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ" (משלי א' ח), האב והאם מלמדים את הבן, מאיפה יש כוח לאב ולאם ללמד את הבן? כל מי שמלמד אחר, אז חייבים להאמין לו, הרי הגמ"רא במסכת שבת (לא). "ת"ר מעשה בנכרי אחד שבא לפני שמאי אמר לו כמה תורות יש לכם אמר לו שתים תורה שבכתב ותורה שבעל פה א"ל שבכתב אני מאמינך ושבועל פה איני מאמינך גיירני ע"מ שתלמדני תורה שבכתב גער בו והוציאו בנזיפה בא לפני הלל גייריה יומא קמא א"ל א"ב ג"ד למחר אפיך ליה א"ל והא אתמול לא אמרת לי הכי א"ל לאו עלי דידי קא סמכת דעל פה נמי סמוך עלי"

הרי שהלומד צריך להאמין למלמד שזה כך, כיצד הילד מקבל תורה מאביו ואימו? כי הוא מאמין להם שזה האמת, הילד מאמין לאם ולאב, אם האבא והאמא רוצים לגדל ילדים שבאמת מאמינים לבורא עולם, הכלי שמכוחו הם יכולים ללמד אותו אמונה הוא מכח מה שהוא מאמין להם והם נאמנים לו. עד כמה שכאשר הילד גודל ההורים לא נאמנים לו באופן שלם, אם הכלי של האמונה נפגם, איך הם יחנכו אותו להאמין בבורא עולם?

אמונה בעצמי

וביתר עומק, כל אמונה היא מתחילה לא במה שאני מאמין במשהו אחר, אלא היא מתחילה במה שאני מאמין בעצמי, האם אני נאמן לעצמי? רוב בני אדם אינם נאמנים לעצמם, הם לא מאמינים לעצמם! אם אדם לא מאמין לעצמו, אי אפשר שמישהו אחר יאמין לו, הוא לא יכול לחנך בני בית שיאמינו בקב"ה!

יש כוח פנימי בתוך הנפש של כל אחד מאיתנו, שהוא נאמן לעצמו. כל אחד מאיתנו שוגה, כל אחד מאיתנו טועה וכל אחד מאיתנו נופל, מי שנאמן לעצמו, ברגע שהוא שוגה, ברגע שהוא טועה, ברגע שהוא נופל, הוא מיד עושה תשובה וחוזר למקום האמיתי שלו. אבל אם הוא מרגיש שהאמת היא אחרת, והחיים שלו נראים בצורה אחרת, אז הוא לא נאמן לאמת שאותה הוא עצמו מכיר, הרי שאין לו אמונה בעצמו, בתוך עצמו!

הכוח של האמונה, צריך להבין את זה ברור, הוא לא ביחס רק לדבר שנמצא חוצה לי, אני מאמין לראובן, אני מאמין לשמעון, אני מאמין לאבא ואמא, אני מאמין לרב, אני מאמין לקב"ה, בוודאי שזה גם נמצא שם, אבל ההתחלה של כוח האמונה, היא מה שאני מאמין לעצמי. אם אני לא מאמין לעצמי, אז כוח האמונה שבי נעלם, איך אני יכול לגלות אמון כלפי אחרים?? ואיך אני יכול לחנך אחרים שיאמינו??

הגמרא אומרת (ברכות יט): "אם ראית תלמיד חכם שעבר עבירה בלילה - אל תהרהר אחריו ביום, שמא עשה תשובה. 'שמא' סלקא דעתך? אלא: ודאי עשה תשובה." למה בוודאי עשה תשובה? מאיפה הוודאות שהוא עשה תשובה? תלמידי חכמים נקראים בגמרא 'חברים', מדוע הם נקראים חברים? "כי חברתם זה לזה חברה נאמנה (רמב"ם), פירוש המשניות, דמאי פרק ב' משנה ג', ד"ה 'חבר'") תלמיד חכם שהוא נאמן לעצמו, אז הוא נאמן לאחרים, אבל מי שלא נאמן לעצמו, הוא לא יכול להיות נאמן לאחרים.

למה רוב בני האדם האמונה שלהם בקב"ה היא חסרה מאוד? האם זה מתחיל במה שחסר להם אמונה בקב"ה? לא, זה מתחיל בזה שחסר להם אמונה בעצמם, ולכן, כיוון שחסר להם אמונה בעצמם, אז האמונה כלפי הקב"ה בוודאי חסרה. נצייר למעשה אדם שנאמן לעצמו, אדם שנא-

מן לעצמו זה אדם שיש לו אמת שהוא חי איתה והוא מנסה להתאים את עצמו לאותה אמת, כשהוא שוגה, כשהוא נופל, כשהוא טועה, הוא מכיר בנפילה, הוא מכיר בשגיאה, הוא מכיר בטעות, אבל הוא מנסה מיד לחזור לאותו מקום שהוא מאמין לו.

מקום התינוק שבנפש

כל אמונה, זה שהאדם חוזר לנקודה הראשונה שאותה הוא מכיר, זה אמונה! הנקודה הראשונה שהתינוק מכיר זה האמא שלו לשם הוא חוזר. לכל אחד מאיתנו יש געגועים לחזור להתחלות שהוא מכיר, לילדות שהוא מכיר, למקומות הנעימים של ההתחלה, הוא נאמן לנקודה הראשונה שאותה הוא מכיר.

כל אחד ואחת מאיתנו כשנולדנו היינו תמימים, איפה התמימות הזו? האם מישהו רוצה לחזור לאותה תמימות של הילדות הקטנה מאוד? הרבה בני אדם יאמרו "אם אני אהיה כל כך תמיים איך אני אעשה עסקים? כולם ירמו אותי...". האם יש תשוקה אמיתית, לחזור למקום התמיים הזה בנפש? המקום התמיים הזה בנפש הוא המקום שעליו נאמר "כְּגִמְלָא עֲלֵי אִמּוֹ" (תהילים קלא' ב'), כל מי שהוא מאמין למשהו אחר, הוא הולך אחריו בתמימות "תְּמִיִּם תִּהְיֶה עִם ה' אֱלֹהֶיךָ" (דברים יח יג) האמן בו ואז אתה הולך אחריו בתמימות.

לפי זה עכשיו להבין ברור, הסיבה שבני אדם אין להם אמונה, זוהי מחמת שהכוח של התמימות שבנפש שניקנו בילדותינו נעלמה, נסתרה, מכוסה, עכשיו צריך למצוא דרך למעשה, איך חוזרים, כל אחד מאיתנו למקום של התינוק שבו שבנפש.

מתי חיינו חיים יותר טובים כשהיינו תינוקות או עכשיו כשאנו גדולים? כל אחד ואחת שראו תינוק קטן שמח, האם אנחנו מתגעגעים לחזור לאותו מצב? למי יותר טוב בחיים? האם לתינוק יש חובות? משכנתא? הבנק לקח לו את הדירה? יש סכסוכים בין בני זוג אצל התינוק? מפריעים לו לישון? אז איפה החיים יותר טובים? מי ישן יותר טוב בלילה? בוודאי שהתינוק! אז האם אנחנו רוצים לחזור להיות תינוקות? יש שיאמרו שלא, כיוון שכבר הספקנו לעשות הרבה מעשים טובים שבתור תינוקות עוד לא עשינו. אנו שואלים, האם אפשר לעשות כל כך

הרבה דברים טובים ויחד עם זאת להיות כל כך תמיים כמו תינוק? אנחנו יכולים לראות ילדים קטנים שוכבים לישון בידים פשוטות כמו שאין להם שום טרדות. צריך להבין שהכוח של האמונה נותן לבן אדם ללכת לישון במיטה בלי דאגות כמו תינוק, אבל נצרך שיהיה ביחד עם המעלות של המבוגר שהוא פועל ועושה דברים טובים. וזהו אדם גדול שיש לו את המעלות של הקטן והגדול יחדו.

כאשר תינוק הולך לישון בעגלה ואמא שלו צריכה לצאת מהבית, מה היא עושה? היא הולכת עמו עם העגלה, כמובן שומרת עליו והכל בסדר. כל אחד מאיתנו הולך לישון בלילה, מה קורה עם נשמתו כשהוא ישן? לאיפה היא הולכת? האם גם היא נוסעת בעגלה? ואזי מי שומר עליו? מדוע אדם לא מפחד שהנשמה תלך למקומות לא טובים? הרי אנחנו מאמינים שהנשמה יוצאת מהגוף בלילה, מי שומר שהיא תלך למקום הטוב ולא תלך למקום הלא טוב? כידוע, אחד מהסיבות שחולמים חלומות לא טובים, זה מחמת שנפש עלתה והיא משוטטת במקומות לא טובים ולכן היא חולמת חלומות לא טובים (עיין בזוהר פרשת לך לך, דף פג), כשאדם הולך לישון, באופן טבעי הוא צריך להיות רגוע או שהוא חושש?

איך אפשר ללכת לישון רגוע? לפני שאנחנו הולכים לישון אנו אומרים "בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי" (תהלים לא ו). בידך אפקיד רוחי, זה כמו תינוק שהולך לישון בעגלה ואמו יוצאת עמו מן הבית והוא יודע שהאמא תסדר את כל מה שהוא צריך!

למעשה, אדם הולך לישון ושוכב במיטה, עליו להרגיש שהוא תינוק קטן והוא נמצא בידים של הקב"ה, והקב"ה יקח את הנשמה שלו ויעשה בה מה שצריך, כמו שאמא מטפלת בתינוק קטן! מי שהולך לישון ככה, דבר ראשון מובטח לו שהוא ישן יותר טוב ובבוקר שהוא יקום הוא בוודאי יהיה יותר רענן אבל זה בתנאי שלפני שהוא הולך לישון, הוא עושה תשובה. הוא מאמין לעצמו שכל יום הוא באמת עושה את מה שהוא חושב שצריך לעשות, ואם לאו הוא שב בתשובה אמיתית, כשהוא מאמין לעצמו, אז הוא יכול להאמין לבורא עולם ולהפקיד את הרוח שלו בידיו כמו תינוק, וזהו כמו תינוק שלא טעם טעם של חטא. [וזהו עומק שיטת החובות הלבבות,

שבטחון שייך רק למי שעושה רצון קונן].

מקום התמימות שבנפש בגילוי

עכשיו ננסה להבין למעשה, כאשר אנחנו מנסים לחנך ילדים, שיש בהם תמימות, בהתחלה של הדרך, זה צריך להגיע מהמקום התמיים בתוך עצמינו, דבר ראשון צריך של אחד מאיתנו יאמין שהוא יכול לחזור למקום התמיים העמוק הזה בתוך הנפש, צריך להבין שמי שיוכל להגיע למקום הזה, כל החיים שלו יראו אחרת, אנחנו נראה לפנינו אדם מבוגר, פיקח, חריף, ממולח ועם זאת תמיים כמו תינוק, זו צורת החיים של אדם אמיתי, מהמקום הזה אפשר לחנך חינוך אמיתי לאמונה, יש כאלה שחושבים שבשביל לחזור להיות תמיים כמו תינוק צריך להתגלגל עוד הפעם, אבל מי שבאמת מחפש חיים אמיתיים פנימיים, צריך למצוא את הדרך, איך לחזור לאותו מקום, המקום הזה קיים בנפש שלנו, רק הוא מכוסה, הוא נעלם, אבל הוא קיים בנפש של כל אחד ואחת מאיתנו.

פעם אחת כשנסעתי לארה"ב, יצאתי מהבית בלי שום דולר, בשביל להרגיש, לא שיש לי אלף דולר בכיס שאם אני אתקע אני אוכל להסתדר. אחד הפעמים שהגעתי לארה"ב לבד, הייתי בשדה התעופה, היו צריכים לבוא לקחת אותי ואיחרו, אני לא יודע אנגלית, ננסה לחשוב איך אדם מרגיש כשהוא לבד בשדה התעופה ולא יודע את השפה? זהו מבחן מאוד מאוד טוב לנפש, האם אתה באמת מאמין כמו תינוק בקב"ה שהוא יעזור לך להגיע לאן שאתה צריך? היום בני אדם בוטחים באלף דולר שבכיס ובטלפון הסלולרי שביד שהם יוכלו לסדר את עצמם, "הקב"ה שלהם" זה אלף דולר וטלפון סלולרי.

התמימות היא כל כך נפלאה, כל כך מתוקה בנפש, אם אדם ינסה לעשות תרגילים למעשה, שהוא מנסה להעמיד את עצמו במצבים שבהם הוא באמת מנסה ללכת עם הקב"ה בתמימות להאמין לו שהוא באמת יעזור לו, יכוון אותו ויביא אותו להיכן שצריך.

הרבה פעמים עולה במחשבת, יום אחד הרי כל אחד יוצא מהעולם, הנשמה יוצאת מהגוף, היא צריכה לעלות למעלה. אבל מה יהיה אם אף אחד לא יבוא לקחת אותה? לא יקחו אותה לגן עדן ולא ולגהינום אלא היא תישאר כאן, מה היא

(המשך בעמוד י')

תעשה? תעצור טרמפ? תתקשר למישהו שי-
בוא לקחת אותה? שם האדם צריך להיות בטוח
ונאמן שהקב"ה ידאג שמישהו יקח אותו.

ילד או ילדה הולכים ללמוד בבוקר בחיידר או
בביה"ס, הם בטוחים שיבואו לקחת אותם בסוף
היום? כן! למה? כי הם תמימים! זוהי התמימות
שאנחנו צריכים לגלות בתוך הנפש של עצמינו!
זה נשמע מאוד מאוד רחוק מהעולם שבו אנ-
חנו נמצאים. העולם שבו אנחנו נמצאים הוא
מאוד מורכב, ופעמים רבות אנו תולים את עצ-
מינו בהרבה מאוד מאוד דברים. אם האדם אינו
תמים והוא תולה את עצמו בכל כך הרבה דב-
רים, איך הוא יכול באמת להגיד לבן שלו בנא-
מנות שיאמין לבוא עולם אם כל החיים שלו
עצמו הם הפוכים??

אם האדם באמת תמים עם הקב"ה, אם המקום
של הילד התמים שגדל אצל האמא שהאמין בה
גלוי אצלו, אז הכוח של האמונה נמצא אצלו
בגילוי והוא משתמש בו כלפי בני אדם במידה
מסויימת ובעיקר כלפי הקב"ה, מכוח כך הוא
מגדל ילד שיאמין!

כיצד להגיע למקום התמימות שבנפש

עכשיו ננסה לצייר את הדברים באופן מעשי
איך מגיעים לאותו מקום, לכל אחד מאיתנו
יש שני סוגי רשמים שמצטרפים במשך החיים,
האחד זה הזכרונות שבמוח והשני זה ההרגשות
שבלב. הרבה מאוד מחשבות עברו על כל אחד
מאיתנו, חלקם אנחנו זוכרים יותר חלקם פחות
וכן הרבה מאוד הרגשות עברו על כולם.

יש כוח של שכחה, אדם לוקח את אותו כוח וכ-
ביכול מרוקן את כל המוח, כאילו הוא מעולם
לא זוכר כלום, יש כוח של שכחה בלב שהאדם
מרוקן את הלב, כאילו הוא לא חווה שום חוויה,
אם אדם מצליח לרוקן את המחשבה שלו והלב
הוא מגיע למקום הראשון של המחשבה שלו
ולמקום הראשון של הלב, המקום הראשון הזה
הוא נקי וטהור! כמה אנשים עברו התקפי לב?
כמה אנשים עברו צינתור? ישנה עצה פשוטה,
אם אדם מרוקן את החוויות שהיו אצלו בלב,
יש לו לב כמו תינוק, רך, נתאר לעצמינו אדם
שהוא חי שהוא לא זוכר את כל הצרות שהוא
עבר מהיום שבו הוא נולד, הוא לא זוכר את כל
הבעיות שהיו לו מיום היוולדו, שם הוא נהיה
תמים גמור.

למעשה: אדם יושב בשקט, מרוקן את המחש-
בות, לאט לאט הוא מרגיש שהוא מגיע למקום
השקט ביותר, כל החוויות שהיו לא נגעו במקום
השקט הזה, שם אנחנו עדיין תינוקות, אנחנו
עדיין תמימים!

אנחנו לא אומרים רעיונות בעלמא, אנחנו מדב-
רים למעשה מי שרוצה להגיע לאותו מקום יכול
להגיע לשם.

לפעמים אני פועל יום שלם, מבוקר עד ערב וב-
22:00 יש שיעור, אני כבר מגיע תשוש לגמרי,
אני יושב כמה דקות בשקט, מרוקן את הכל,
כאילו קמתי בבוקר חדש, עכשיו אני מתחיל
מההתחלה, שאלתי הרבה יותר מפעם אחת בני
אדם האם הם מרגישים שזה השיעור האחרון
ביום אחרי 10-11 שעות עבודה רצופים, שו-
מעים בהקלטה האם יש הבדל, התשובה היא,
לא. למה לא? כי האדם רוקן את הכל ומתחיל
מנקודת התחלה.

זה כוח שאפשר להשתמש איתו עמוק מאוד
לאורך על החיים כולם, זה הכוח שהאדם מרו-
קן את הכל, הוא נוגע במקום הפנימי של עצמו,
במקום התמים של עצמו, שם הוא עומד מחובר
לקב"ה באמונה אמיתית, מחובר לנקודה כמו
שהוא נולד, זו עצה מעשית לחיים מאושרים
למעשה אפילו רק מצד הטרדות שבעולם, יש
מישהו שהוא מרגיש שהוא לא תשוש, האם אנו
מכירים בני אדם שאינם תשושים גופנית ותשו-
שים נפשית, כמה בני אדם רעננים נפשית יש-
נים? "...דְּשָׁנִים וְרַעֲנָנִים יִהְיוּ לְהַגִּיד כִּי יֵשֶׁר ה'..."
(תהילים צב טו, טז), איך יכול להיות שתלמידי
חכמים כשמזקינים הם דשנים ורעננים? אלא, זו
דרך חיים איך האדם רענן מההתחלה כל הזמן.

ילדים על דרך כלל יש להם מרץ, מרץ נעורים,
מה קורה עם המבוגרים פתאום? האם מישהו
רוצה להיות תמיד צעיר ברוחו? איך עושים את
זה? מרוקנים את הכל ומתחילים מנקודת הת-
חלה כל הזמן.

אנחנו פוגשים בני אדם ופוגשים גם את עצמי-
נו, יש כל כך הרבה בעיות וכל כך הרבה צרות
ובני אדם כל כך תשושים, מטלות החיים הם
כל כך רבים, אם אנו רוצים לחיות ממקום רענן
ולא ממקום שנגרר ע"י התשישות והעומס של
החיים, יש כאן צורה שורשית פנימית שמעמי-

דה את האדם בצורה שהוא רענן פנימי תמיד.

מתוך מקום התמימות ניתן לחנך יל- דים לאמונה

נתבונן עתה בהקשר לחינוך ילדים, אדם מדבר
עם בנו, אמא מדברת עם ביתה או להיפך, האם
הם מדברים באותה שפה? הרי כל אחד נמצא
בעולם אחר לגמרי, אם לאדם יש כוח להיות
רענן, אז הוא חי באותו מקום מסוים שהילדים
שלו חיים, יש לו שפה משותפת עם הגיל הצעיר
אפילו שהוא מבוגר. מצד טבעו של עולם ככל
שאדם נעשה מבוגר, הוא נעשה מנותק יותר
מהגיל הצעיר של העולם, ככל שאדם נעשה
רענן מתוכו ומתחדש, יש לו כוח להשתתף גם
עם גיל צעיר.

אבל יתר על כן, כאשר אנחנו רוצים לחנך בפרט
ילדים בגיל הצעיר, הם תמימים, מאיזה מקום
אנחנו מחנכים אותם? מהתמימות שבו או מה-
ציוויים שלנו? מחנכים ילדים בגילאי 3-8 הת-
מימות שלהם פעמים רבות מאד הרי גלויה, אם
האבא או האמא מדברים ממקום מורכב שכלי
טעון, איך נצפה שילד ישמע?! אבל אם הם מד-
ברים מהמקום התמים שבתוכם, הילד וההורים
מדברים מאותו מקום לאותו מקום!

כלל שהאדם מרוקן את עצמו ונעשה תמים
יותר, הוא נעשה מחובר יותר לתפיסה של היל-
דים, הוא חוזר לילדות שבתוכו והוא יכול להת-
חבר לילדים בצורה טבעית. זו לא טכניקה של
צורת דיבור, זהו חיבור נפשי עמוק!

ההורים אוהבים את הילדים, אך האם יש להם
שיג ושיח שהם מבינים אחד את השני היטב?
פעמים רבות הן ההורים והן הילדים יאמרו
שלא. מדוע? מחמת שהמקום שממנו ההורים
מדברים והמקום שממנו הילדים שומעים ומ-
דברים הוא לא אותו מקום! אבל אם המקום של
הילדות שלנו בנפש בגילוי, זה כמו שני ילדים
שמדברים אחד עם השני מאותו מקום, נקודת
ההתחלה של הדיבור היא שונה, כל אחד מאיתנו
מבין שאם הילד רוצה שהורה ישחק איתו במ-
שחקים שלו ולא במה שמעניין את ההורה, אז
ההורים יושבים על הריצפה ומשחקים איתו את
המשחקים שלו, זה ברובד המעשה לגבי המ-
שחקים, מה קורה עם הדיבור? הרי אנו שמים
לב שכאשר על דרך כלל אנחנו מדברים בפרט
עם ילדים קטנים, יש לנו מנגינה שונה, אנחנו

שאלות שנשאלו בסוף השיעור:

שאלה א: איך שייך באמת לשכוח את כל מה שעברנו בחיים?

תשובה: לא שייך לשכוח באופן גמור, מה שכן שייך זה שאדם יושב עם עצמו בנקודה של שקט ונותן למחשבות לזרום, המחשבות שטות כמו על פני המים, כל מחשבה שמגיעה, האדם נותן לה להמשיך הלאה, מודע אליה ונותן לה להמשיך הלאה, נותן לדבר לזרום ולאט לאט האדם ירגיש שהמוח הולך ונשקט ומתרוקן, צריך לתת לדברים לזרום בזמן של שקט בלי טרדות. זו לא שכחה גמורה, אבל האדם חוזר למקום שקט בנפש, כשהוא נכנס אח"כ לאותו מקום שקט בנפש, המ"קום הפנימי הזה מעולם לא חווה את כל המחשבות, הוא נשאר נקי, רק על מנת להגיע לשם צריך להשקיע את כל מה שסובב את זה ואז אדם מגיע למקום נקי, שקט ורגוע.

שאלה ב: מה קורה אם מנסים להשקיט את המוח, אך ממשיכים להגיע מחשבות לא טובות, כיצד ניתן להשקיט אותם?

תשובה: האדם צריך ראשית כל לזהות שכל המחשבות שבאות עליו הם לבוש על גביו והם לא הוא עצמו, ולאחר מכן לתת למחשבות לשוט, הוא צריך לצייר לעצמו ציור חושי כאילו שמהחשבה נכנסת דרך המצח ויוצאת מאחורה, לאט לאט הוא יוצר מעין זרימה של דבר שנכנס ויוצא, נכנס ויוצא והוא יראה שלאט לאט זה יושקט.

שאלה ג: אדם שחווה ילדות קשה, בשעת החזרה לילדות אז הוא מגיע גם לשם.

תשובה: אמנם הבעיה הייתה בילדות אך יציאתו לעולם הייתה ממקום רגוע. ולכן הראשית רגועה.

שאלה ד: מי שחווה טראומת לידה, כך שיציאתו לעולם לא הייתה ממקום רגוע.

תשובה - בקצרה: האדם מורכב מגוף ונשמה, כל מה שדובר, דובר מרובד יותר נמוך, בשפה של גוף, על מנת שיהיה קרוב לבני אדם, כל אחד מאיתנו רואה תמימות של ילדים, אז זו שפה שהוא יכול להבין אותה וגם החזרה לשם יותר קלה, אדם שהתחלה של הלידה שלו היתה קשה, אין לו ברירה אלא לחזור לראשית של הנשמה שלו ולא לראשית של הלידה של הגוף שלו ששם בוודאי שהנקודה הראשונה שלו היא נקיה וטהורה, אלא שנקודת הראשית של חזרה לנשמה היא הרבה יותר עמוקה וגבוהה, מי שחווה כזו מציאות של טראומה של לידה אין לו ברירה אלא לחזור למקום יותר פנימי, כולנו עדיף שנחזור לשם, רק הצענו בהתחלה, את הדרך היותר קרובה התחוננה.

שאלה ה: מה קורה כאשר מנסים לחיות במקום הזה, אך מה שקורה מסביב לא נותן, כל מאורעות החיים, וקשה להישאר במצב הזה.

תשובה: אם יש לאדם כל יום זמן של שקט, שעה או חצי שעה, ובזמן הזה הוא מחובר לאותו מקום, אז אפילו אם זה לא ישנה את החיים למעשה, אבל כיוון שיש לו זמן ביום שהוא מחובר למקום מאוד נקי, אז זה נותן לו כוח של רעננות, הרי כל אחד מאיתנו כל יום ישן, אז הוא ישן כל היום? לא. אלא זמן מסוים של שינה נותן רעננות לכל היום. זמן של חיבור למקום נקי פנימי שלא מעורבב ומורכב מכל הטרדות והעומסים של החיים, נותן לאדם כוח רעננות חזק, האם זה פותר את כל הבעיה? לא. האם זה משנה משמעותית את האיזון בכוחות הנפש? בוודאי שכן. ■

חינוך ילדינו לאמונה (המשך מעמוד י')

מנסים לדבר בצליל של ילד שמדבר, אבל זה מצד החיצוניות של הדיבור, אך המקום בלב שממנו ההורה מדבר, האם הוא מדבר מאותו מקום של הילד שאיתו הוא מדבר? פעמים רבות לא. כאן מונחת נקודת המרחק בין ההורים לילדים. אם ההורה יכול לחזור לאותו מקום של הילדות אצלו בנפש, אז מקום החיבור שלו לילד הוא הרבה יותר קרוב.

החיים תשושים, החיים מורכבים, הילדים נמצאים במקום של תחילת המרץ של החיים, אם אנו נוכל לשתף את עצמינו במרץ ההתחלתי שבו הם נמצאים, נצלית, להורה יש ניסיון בחיים והוא כבר תשוש ממנו וליילד אין עדיין, אז ההורה מנחה אותו, זה לא זה לא ואל תנסה אפילו, אך מה מקום של ההתחלה בנפש, ההורה יכול חוות את המקום שבו הילדים נמצאים.

הילדים, אפילו בגיל הנעורים, נמצאים במקום שהם מנסים כל הזמן להתחיל התחלות חדשות, אנחנו בתור מבוגרים, רוב הדברים הם דברים שכבר בדקנו אותם והגענו למסקנות, מקום ההתחלה שבנפש אצל המבוגר היא הרבה יותר קטנה, מה שאין כן אצל הילד, הכוח של הרעננות הזאת מחזיר את ההורים למקום שהם חווים את ההתחלות, בזה הם נעשים שותפים לילדים.

זה נכון בכלל כלפי עצם השיתוף עם הילדים, אבל זה נכון בפרט לחינוך של האמונה אצל הילדים, אם ההורה חזר למקום ההתחלה שלו בנפש והוא מדבר עם הילד במקום ההתחלה שלו בנפש, שם האמונה יכולה להיקלט, אבל אם ההורה מדבר מהמקום המורכב והעמוס אצלו בנפש והוא רוצה לדבר דברי אמונה שיקלטו אצל הילד, המקום הזה הוא לא מקום של אמונה, הדברים לא יכולים להיקלט, אולי הם יובנו בשכל, אבל הם לא חודרים למקום הפנימי שלשם הם צריכים להגיע.

נסכם אם כן בס"ד את הדברים למעשה, בכל אחד ואחת מאיתנו בחיינו, מי שרוצה דרך של חיים לצאת מהעומס הגדול של החיים ולחיות חיים פנימיים רעננים, יעבוד על נקודת ריקון המחשבה וריקון ההרגשה, אז האדם חוזר לנקודת הראשית שבתוכו, הוא חוזר לנקודת התמימות שבה הוא נולד, שם הוא שמח, שם הוא מאושר, שם הוא רענן, שם הוא קשור לבורא עולם, מהמקום הזה בני הזוג צריכים לדבר ביניהם, מהמקום הזה צריך לדבר עם הילדים, מהמקום הזה מחנכים לאמונה, מהמקום הזה תבוא הגאולה השלימה במהרה בימינו, אמנו! ■ הרב מסר את השיעור בפסאיק, ניו ג'רזי בשנת תשע"ד - דרשות 097 הילד הפנימי תשע"ד

שאלה זו נשאלה ע"י פסיכולוג יקר אשר יראת אלקים נגעה בלבבו - שאלה לא פשוטה עמה מתמודדים בעלי מקצוע זה - מו"ר שליט"א בתשובתו מתווה עשרה כללים, הנחוצים לעוסקים במלאכת מחשבת זו:

שאלה:

שלום כבוד הרב.

איך מתמודדים עם דברים מכוערים שפוגשים בחיים? לצערי ראיתי התנהגות לא נאותה של רב, ודברים אחרים לא מוסריים ואני מרגיש שזה ממש פוגע בי. לפעמים אנשים מתייעצים איתי ומשתפים בדברים קשים שאני מרגיש אחר כך שאני צריך מקווה...

איני יודע איך להגיב למפגש עם הרע בחיים. אני עובד תמיד על ראיית הטוב והתמקדות בטוב ושאיפות אציליות ודברים אלו מורידים אותי. אשמח לקבל את תשובת הרב.

תשובה:

א. לחפש בכל רע נקודת טוב.

ב. לראות את הרע כלבוש.

ג. לא לתת לזה לגעת בעומק הנפש - צריך הדרכה לכך. בכ- ללות להקשיב בשכל, וברצוא ושוב בלב.

ד. להאמין שעתה רצון ה' שיהיה רע.

ה. לקבל יסורים באהבה.

ו. להכנס לעומק הטובה שבנפש אח"כ.

ז. לראות את הטוהר הפנימי אצל אותו האדם ואיך הרע רק לבוש.

ח. לבקש על ביטול הרע ולהאמין שהוא רק זמני.

ט. לא לשמוע לכתחילה רק כפי כח הסיבולת. כבר היו גדולי עולם שנפלו מכך.

י. לשמוע מתוך רצון להיטיב לשם שמים ככל שהשלא לשמה גדול יותר, כגון ממון, הסכנה גדולה יותר.

הכונה בברכות התורה

בספר אנא עבדא על קורות חייו של הרב שמואל צבי קובלסקי זצ"ל מופיע סיפור נפלא בחשיבות הכוונה בברכת התורה:

"דבר אחד אבקש ממך שמע לי הרי אתה אומר בכל בוקר ברכת התורה ואתה אומר 'ונהיה אנחנו וצאצאינו' איני יודע כמה זמן אתה מקדיש לילדיך איני יודע אם אתה מקדיש בעבורם מספיק זמן איני יודע האם יש לך פנאי להקדיש להם אבל דבר אחד יכול אתה לעשות וזה לא יגזול ממך זמן ומובטחני שתראה סייעתא דשמיא נפלאה אם בכל פעם שתאמר 'ונהיה אנחנו וצאצאינו' תחשוב על כל אחד מילדיך בשמו ובשם אמו אני אומר לך שזו סגולה גדולה ומיוחדת להצלחת הילדים."

סיפור הרב שלמה הי"ו כי כשבועיים לפני פטירתו של הרב קובלסקי זצ"ל נולד לי בן למזל טוב הברית התקיימה שבוע לפני פטירתו וחולשתו מנעה ממנו מלהגיע אבל היא לא מנעה ממנו מלהתקשר ולומר מזל טוב לבבי.

הדיבור היה קשה עליו הוא דיבר בלחש בקול שנשמע אך בקור שי בהפסקות מעוררות חרדה בין משפט למשפט אבל מצבו לא מנע מלבקש ולומר:

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בכתובת: rav@bilvavi.net

להצטרף לרשימת העלון מדי שבוע ע"י אימייל subscribe@bilvavi.net

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.395.2440

לעורך ובכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | מייל: avi@moshebooks.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829